

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA
W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA SYTUACJI KRYZYSOWYCH W SZKOLE,
W TYM PRÓBY SAMOBÓJCZEJ BĄDŹ SAMOBÓJSTWA UCZNI
w I Liceum Ogólnokształcącym im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Garwolinie**

**I ZAPOBIEGANIE SYTUACJOM KRYZYSOWYM W SZKOLE, W TYM PRÓBY
SAMOBÓJCZEJ BĄDŹ SAMOBÓJSTWA UCZNI**

1) Wzmacnianie czynników chroniących

Do głównych czynników, które chronią przed zachowaniami samobójczymi, należą:

a) wzorce rodzinne:

- dobre relacje z członkami rodziny,
- wsparcie ze strony rodziny;

b) styl poznawczy i osobowość:

- dobrze rozwinięte umiejętności społeczne,
- poczucie własnej wartości, świadomość swoich mocnych stron,
- poszukiwanie pomocy, kiedy zaczynają się trudności, np. w nauce szkolnej,
- poszukiwanie porady innych, kiedy trzeba dokonać jakiegoś ważnego wyboru,
- otwartość na doświadczenia innych ludzi i ich sposoby rozwiązywania problemów,
- otwartość na nową wiedzę;

c) czynniki kulturowe i socjodemograficzne:

- regularne praktyki religijne,
- integracja społeczna, np. poprzez uczestniczenie w zajęciach sportowych, kółkach zainteresowań, klubów i innych formach działalności,
- dobre relacje z kolegami w szkole,
- dobre relacje z nauczycielami i innymi dorosłymi,
- wsparcie ze strony odpowiednich osób.

2) Zdiagnozowanie ucznia, u którego istnieje ryzyko zachowań samobójczych – obserwacja, sygnały od rodziców, sygnały od kolegów, koleżanek

Czynniki świadczące o tym, że uczeń może podjąć próbę samobójczą:

- a) uczeń mówi (lub wyraża w inny sposób) o poczuciu beznadziejności, bezradności, braku nadziei,
- b) mówi wprost lub pośrednio o samobójstwie, pisze list pożegnalny lub testament,
- c) w ostatnim czasie pozbywa się osobistych i cennych dla niego przedmiotów,
- d) w ostatnim czasie unika kontaktów, również z bliskimi kolegami, izoluje, zamyka się w sobie,
- e) zaniedbuje lub w ogóle nie wykonuje zajęć, które dotychczas sprawiały mu przyjemność,
- f) używa wyrażen, które mówią o jakimś krańcowym momencie w czasie, wiążą się z końcem, zaprzestaniem, odejściem itp.
- g) w ostatnim czasie przejawia dużą zmianę charakteru, nastroju, zachowuje się nietypowo
- h) przestaje dbać o wygląd i higienę osobistą lub zmienia inne nawyki zachowania
- i) źle sypia, cierpi na bezsenność, nie ma apetytu,
- j) w przeszłości podejmował już próby samobójcze,
- k) przejawia inne zachowania ryzykowne, okalecza się, spożywa alkohol, używa narkotyków, itp.
- l) w ostatnim czasie doświadczył jakiejś traumy, sytuacji stresowej, np. przeżył stratę ważnej relacji z kimś bliskim lub śmierć osoby bliskiej
- m) przejawia zainteresowanie tematyką śmierci, umierania, reinkarnacji, życia po śmierci itp.,
- n) fascynują go znane osoby (np. gwiazdy popkultury), które popełniły samobójstwo.

3) Wspieranie ucznia, u którego istnieje ryzyko zachowań samobójczych

- a) obserwacja ucznia w różnych sytuacjach
- b) ewentualna rozmowa z kolegami i koleżankami ucznia
- c) rozmowa z rodzicami
- d) udzielanie informacji na temat pomocy pozaszkolnej
- e) sposób egzekwowania wiedzy bez wywierania nacisku

f) rozmowy wspierające pedagoga lub psychologa szkolnego ewentualnie katechety z uczniem i rodzicami albo skierowanie ucznia i rodziców do specjalisty spoza szkoły

II STRATEGIA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA PRÓBY SAMOBÓJCZEJ

1) Wskazówki dla pracowników szkoły, w sytuacji podjęcia próby samobójczej przez ucznia na terenie szkoły

- a) udzielenie pomocy przedmedycznej
- b) w miarę potrzeby wezwanie pogotowia
- c) powiadomienie pielęgniarki
- d) powiadomienie dyrektora
- e) odizolowanie uczniów od miejsca sytuacji kryzysowej
- f) szukanie wsparcia u innych nauczycieli,
- g) wsparcie dla uczniów - świadków
- h) poinformowanie rodziców (dyrektor lub wychowawca)
- i) wychowawca, psycholog lub pedagog towarzyszy uczniowi w drodze do szpitala
- j) powiadomienie Organu Nadzorującego (dyrektor szkoły)
- k) w poszczególnych klasach wychowawcy (ewentualnie katecheta, psycholog lub pedagog szkolny) rozmawiają o zaistniałej sytuacji kryzysowej i sposobach poradzenia sobie z przykrymi jej konsekwencjami

2) Wskazówki dla wychowawców, pedagoga, psychologa szkolnego w pracy z uczniem, który próbował popełnić samobójstwo

- a) obserwacja ucznia w różnych sytuacjach
- b) ewentualna rozmowa z kolegami i koleżankami ucznia
- c) rozmowa z rodzicami
- d) udzielanie informacji na temat pomocy pozaszkolnej

3) Wskazówki dla nauczycieli w pracy z uczniem, który próbował popełnić samobójstwo

- a) obserwacja ucznia w różnych sytuacjach
- b) sposób egzekwowania wiedzy bez wywierania nacisku

4) Warunki skutecznej interwencji po próbie samobójczej ucznia – wskazówki do pracy z uczniem dla wychowawców, psychologa, pedagoga szkolnego po bezwzględnie zalecanej konsultacji psychiatrycznej

- a) wsparcie, dawanie bliskości, okazanie zrozumienia, akceptacja;
- b) szczerość kontaktu, empatia (współbrzmienie w zakresie emocji i poziomu intelektualnego), zaufanie (uwaga! nie obiecywać zachowania tajemnicy odnośnie aktualnych tendencji samobójczych);
- c) czytelność intencji, przekazów, w tym udzielanych informacji na temat zjawiska samobójstw;
- d) świadomość własnych ograniczeń;
- e) umiejętność zaakceptowania braku dobrego kontaktu z uczniem;
- f) uznanie próby samobójstwa za fakt historyczny (pozwala na obniżenie poziomu ekspresji emocji, utrzymanie dystansu do tego, co się stało)
- g) adekwatna do możliwości deklaracja własnej dostępności i dyspozycyjności
- h) dzielenie z innymi odpowiedzialności za kontakt z uczniem
- i) wzajemne zobowiązania, w tym „niesamobójczy” kontrakt z uczniem (umowa co do potrzebnego czasu na załatwienie akceptowanych rozwiązań i sygnalizowania wszelkich trudności przez ucznia)
- j) dokładne poznanie faktów, rozpoznanie przyczyn tendencji samobójczych
- k) koncentracja na głównych problemach ucznia i ich pozytywne przeformułowanie, jeżeli jest to możliwe
- k) wskazanie różnych systemów oparcia / zasobów (wewnętrznych i zewnętrznych),

podjęcie konkretnych działań (np. telefon interwencyjny do opiekunów)

l) zadbanie o maksymalne bezpieczeństwo ucznia

III STRATEGIA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU ŚMIERCI SAMOBÓJCZEJ UCZNIĄ

1) Strategia postępowania w przypadku śmierci samobójczej dokonanej na terenie szkoły.

- a) powiadomienie dyrektora,
- b) odizolowanie uczniów od miejsca sytuacji kryzysowej,
- c) szukanie wsparcia u innych nauczycieli,
- d) wsparcie dla uczniów – świadków,
- e) poinformowanie rodziców (dyrektor szkoły),
- f) powiadomienie Organu Nadzorującego (dyrektor szkoły),
- g) w poszczególnych klasach wychowawcy (ewentualnie katecheta, psycholog lub pedagog szkolny) rozmawiają o zaistniałej sytuacji kryzysowej i sposobach poradzenia sobie z przykrymi jej konsekwencjami,
- h) dyrektor zapewnia możliwość żałoby,
- l) zajęcia lekcyjne mogą być odwołane,
- i) w ciągu następnych dni nauczyciele, wychowawca zwracają uwagę na uczniów związanych emocjonalnie z ofiarą

2) Strategia postępowania w przypadku śmierci samobójczej ucznia dokonanej poza terenem szkoły.

- a) powiadomienie Organu Nadzorującego (dyrektor szkoły),
- b) w poszczególnych klasach wychowawcy (ewentualnie katecheta, psycholog lub pedagog szkolny) rozmawiają o zaistniałej sytuacji kryzysowej i sposobach poradzenia sobie z przykrymi jej konsekwencjami,
- c) dyrektor zapewnia możliwość żałoby,
- d) zajęcia lekcyjne mogą być odwołane,
- e) w ciągu następnych dni nauczyciele, wychowawca zwracają uwagę na uczniów związanych emocjonalnie z ofiarą